

KAMBIYO SENEDİNE BAĞLI TAKİPLERDE ÖDEME EMRİNE ZAMANAŞIMI NEDENİYLE İTİRAZ*

Objection to the Payment Order due to Statute of Limitation in Proceedings
related to Bill of Exchange

Aziz Serkan ARSLAN*

ÖZ

Yükümlülüklerini serbest iradesiyle yerine getirmeyen borçluya karşı, alacaklının, devletin yetkili mercileri aracılığıyla hakkına kavuşmasını konu alan icra hukukunda, sıkça karşılaşılan hususlardan bir tanesi, kambiyo senedine özgü takiplerde ödeme emrine zamanaşımı nedeniyle itiraz edilmesidir. Özel bir ilamsız takip yolu olarak düzenlenen kambiyo senedine özgü haciz yoluyla takip, İİK m. 167-176/b arasında düzenlenmiştir. Kambiyo senedine özgü haciz yolu ile takip yapılabilmesi için alacağın kambiyo senedine bağlı olması zorunluluk arz eder (İİK m. 167/1). Alacaklı, kambiyo senedine özgü takip ile alacağını hızlı ve kolay bir biçimde elde edebilir. Zira kambiyo senetlerine özgü takiple, bu duruma imkân sağlayan özel bir usul öngörülmüştür. Ancak burada dikkat çeken kritik unsurlardan biri, kambiyo senedine dayalı alacağın halihazırda zamanaşımına uğramamasıdır. Zamanaşımına ilişkin temel düşüncelerin yanında kambiyo senetlerinin sıkı şekil koşullarına ilişkin özellikler ile ticari hayattaki güven, emniyet ve istikrarın sağlanması ile sürat ilkeleri kambiyo senetlerine dayalı talep haklarının tabi olduğu zamanaşımı sürelerinin kısa tutulmasında ve takip usulünün özel kurallara bağlanmasında etkili olmuştur. İcra mahkemesi, kambiyo senetlerine özgü takipte zamanaşımına ilişkin itiraz üzerine gerçekleştireceği inceleme sonrasında takibin devamına veya iptaline karar verebilecektir.

Anahtar Kelimeler: İcra Takibi, Zamanaşımı, Kambiyo Senedi, İtiraz, Şikâyet.

* **Gönderi:** 07.01.2025 - **Kabul:** 29.04.2025 | **Received:** 07.01.2025 - **Accepted:** 29.04.2025.

Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Usul İcra İflâs Hukuku Anabilim Dalı, Kırıkkale, Türkiye
✉ azizserkanarslan@hotmail.com • ORCID 0000-0001-7703-3044.

Atıf Şekli / Cite As: ARSLAN, Aziz Serkan (2025). Kambiyo Senedine Bağlı Takiplerde Ödeme Emrine Zamanaşımı Nedeniyle İtiraz. ÇÜHAD, (8), 1-14.

İntihal / Plagiarism: Bu makale bir intihal engelleme yazılımı aracılığıyla denetlenmiş ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. / This article has been checked via a plagiarism prevention software and reviewed by at least two referees.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

ABSTRACT

A common issue in enforcement law, which enables creditors to secure their receivables through state authorities when debtors fail to meet their obligations voluntarily, is the objection to the payment order based on the statute of limitations in proceedings related to bills of exchange. The pursuit through seizure based on bills of exchange, which is a special non-judgmental pursuit method, is regulated between Articles 167–176/b of the EBC. In order to be able to pursue through seizure based on bills of exchange, the receivable must be based on a bill of exchange (Article 167/1 of the EBC). The creditor can obtain his/her receivable as soon as possible and easily through the pursuit based on bills of exchange. Because the pursuit based on bills of exchange has foreseen a special procedure that allows this. However, one of the most important elements to be considered here is that the receivable based on bills of exchange is not subject to the statute of limitations. In addition to the basic ideas regarding the statute of limitations, the characteristics regarding the strict formal conditions of bills of exchange, together with the principles of speed and ensuring the trust, security and stability in commercial life, have been effective in keeping the statute of limitations periods to which the rights of claim based on bills of exchange are subject and in binding the pursuit procedure to special rules. Upon the objection regarding the statute of limitations in the pursuit based on bills of exchange, the enforcement court may decide to continue or cancel the pursuit after the due examination it will conduct.

Keywords: Enforcement Proceedings, Statute of Limitations, Bill of exchange, Objection, Complaint.

GİRİŞ

Ülkemizde 1932 senesinde yürürlüğe giren İcra ve İflâs Kanunu, cebri icra organlarının herhangi bir etkisi olmaksızın, kendi iradesiyle yükümlülüklerini yerine getirmeyen borçluyu, yükümlülüklerini yerine getirmeye zorlayarak, alacaklının alacak hakkına ulaşmasını sağlayan icra hukukunun en temel ve önemli kaynağıdır¹. İcra ve iflas hukukunda gerek haciz yoluyla gerek rehnin paraya çevrilmesi yoluyla gerekse de iflas yoluyla takipler, kural olarak, daima takip talebi ile başlar. Aynı durum ilamların icrası açısından da geçerlidir. Takip işlemleri, takibe konu edilen alacağın icra edilebilirliğinin ve bunun yanı sıra maddi varlığının ve miktarının ortaya çıkarılmasını sağlar. Öte yandan, dar anlamda icra aşamasının hazırlığı, yine giriş muhakemesi içinde yapılır².

Takip işlemleri, alacaklı tarafından takip talebinde bulunulması üzerine icra dairesince ödeme emrinin düzenlenerek borçluya tebliğ edilmesi, kendisine tebliğ edilen ödeme emrine karşı borçlunun itiraz etmesi ve nihayet, icra mahkemesince yahut genel mahkemece itirazın hükümsüz kılınması biçiminde ilerler. Kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takipteyse borçlunun ödeme emrine itiraz

¹ PEKCANITEZ, ATALAY, SUNGURTEKİN, ÖZEKES, s. 34.; KURU, El Kitabı, s. 67; YILDIRIM, YILDIRIM, s. 17; ARSLAN, YILMAZ, TAŞPINAR AYVAZ, HANAĞASI, s. 47.; GÖRGÜN, BÖRÜ, KODAKOĞLU, s. 65; ATALI, ERMENEK, ERDOĞAN, s. 22; BERKİN, s. 24; UMAR, s. 32.

² İsviçre-Türk Hukuku'nda icra takibi, iki temel safhadan oluşmaktadır. Bunlardan ilki, giriş muhakemesi ve haciz; ikincisi ise, sonraki prosedürü ifade eden dar anlamda icra safhasıdır. YILDIRIM, YILDIRIM, s. 50.

etmesi, takibin devam etmesini engellemediğinden, bu takip yolu özelinde son safha, borçlunun itirazının kabulüne yönelik prosedürdür³.

İlamsız takip yollarından biri olarak öngörülen kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takibe İİK m. 167-176/b arasındaki hükümlerde yer verilmiştir. Kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takibe geçilebilmesi için alacak kambiyo senedine dayalı olmalıdır (İİK m. 167/1). Kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takipte, yetkiyle ilgili olarak HMK'daki genel yetki düzenlemeleri geçerlidir. Bu takip yolunda TBK hükümleri uygulama alanı bulmaz⁴. Alacaklı, kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takibi kendisinin değil, borçlunun yerleşim yerinde bulunan icra dairesinde başlatabilir. Zira söz konusu alacaklar aranacak alacak niteliğini taşır⁵.

Kambiyo senetleri, hukukumuzda poliçe, bono ve çek olarak düzenlenmiştir. Alacaklı, TTK'da zikredilen unsurları taşıyan poliçeye, bonoya veya çeke dayalı olarak kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip yapabilir (İİK m. 167/1). Bununla birlikte, alacaklının elindeki senet, kanunda düzenlenen unsurlardan birini veya birkaçını taşımıyorsa alacaklı bu türdeki bir senede dayalı olarak kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip gerçekleştiremez. Söz konusu durum, icra dairesince re'sen gözetilmelidir.

Alacaklı, kambiyo senetlerine özgü takiple alacağını hızlı ve kolay bir şekilde elde edebilir. Zira kambiyo senetlerine özgü takip hız ve kolaylığa imkân sağlayan özel bir yöntem öngörmüştür. Zamanaşımına ilişkin halihazırda mevcut bulunan temel düşüncelerin yanı sıra, kambiyo senetlerinin sert şekli şartlarına yönelik özelliklerle birlikte ticari hayatta kritik olan güven, emniyet ve istikrarın sağlanmasıyla sürat ilkeleri kambiyo senetlerine dayanan talep haklarının tabi olduğu zamanaşımı sürelerinin daha kısa takdir edilmesinde ve takip yönteminin de birtakım farklı düzenlemelere bağlanmasında etkili olmuştur⁶.

Türk Ticaret Kanunu'na göre kambiyo senetleri temeldeki hukuki ilişkiden soyuttur. Bu nedenle sebep, kambiyo senedinden bağımsızdır. Ayrıca bu senetler sıkı şekil koşullarına bağlanmış olup koşullardaki eksiklik, senedin kıymetli evrak niteliğini kaybetmesine yol açar. Buna karşılık senet üzerinde imzası bulunan sorumlunun, diğer sorumlulardan ayrı bir sorumluluk üstlenmesi, senetlerin hızlı ve güvenli şekilde ticari piyasada dolaşımını kolaylaştırır⁷.

Kambiyo senedine bağlı olan alacak, borçlar hukuku çerçevesinde aranacak borçlardan olup senet borçluya ibraz edilmediği sürece alacağın talep edilmesi veya ödenmesi mümkün değildir. Ne var

³ KURU, El Kitabı, s. 67.

⁴ ÜSTÜNDAĞ, s. 388; KURU, El Kitabı, s. 646. Yargıtay 12. Hukuk Dergisi, E. 1998/4975, K. 1998/5252, T. 11.05.1998; UYAR, Kambiyo, s.1319.

⁵ HİRŞ, s. 503-504; ARSLANLI, s. 125-126; ÖZTAN, s. 643; KAYA (ÜLGÜN, HELVACI, NÖMER ERTAN), s. 191; KENDİGELEN, KIRCA, s. 239, N. 517; YIKAR, s. 1249; KORKUT, CENGİL, DURDU, GÜRBÜZ GÖKBERK, DOĞANAY, s. 66.

⁶ İMREGÜN, s. 104; USLU, s. 35.

⁷ KARAYALÇIN, s. 55 vd.; POROY, TEKİNALP, s. 138; KENDİGELEN, KIRCA, s. 127-128, N. 270.

ki senet hamili alacaklı, senetten doğan alacağının vadesinde tahsilini gerçekleştiremezse, İİK m. 167 ve devamı hükümlerinde düzenlenen kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takipteki özel usulden faydalanarak senet sorumlularından istediği herhangi birine başvurabilir. Kambiyo senetleri sebepten soyut olmakla birlikte, kambiyo ilişkisinden doğan hakların yanı sıra borçluyla alacaklı arasındaki temel ilişkiden doğan talep hakları da varlığını sürdürür⁸.

Kambiyo senedine bağlı bir alacak için muhakkak kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip yapılması zorunlu değildir. Bu bağlamda alacaklının, kambiyo senedine bağlı bir alacağı için genel haciz yolu ile takibe girişmesi de mümkündür. Ancak böyle bir durumda dahi kambiyo senedinin bağlı olduğu zamanaşımı süresi herhangi bir değişiklik göstermez. Örneğin, çeke dayanan bir alacak için genel haciz yolu ile takip yapılması ihtimalinde bile üç yıllık zamanaşımı süresi uygulama alanı bulur⁹.

Kambiyo senedi vasfını haiz olmayan senetle yapılan ve kesinleşen icra takiplerinde ise Türk Ticaret Kanunu değil, Türk Borçlar Kanunu'nun zamanaşımına yönelik hükümleri uygulama alanı bulur ve 10 yıllık zamanaşımı süresi devreye girer¹⁰.

I. KAMBİYO SENETLERİNDE ZAMANAŞIMI SÜRELERİ

A. POLİÇEDE ZAMANAŞIMI SÜRELERİ

Polişe açısından geçerli olan zamanaşımı sürelerine Türk Ticaret Kanunu m. 749 hükmünde yer verilmiştir. Madde çerçevesinde poliçeyi kabul eden kimseye karşı poliçeden doğan istemler, vade tarihinden itibaren üç yıl geçmekle birlikte zamanaşımına uğrar. Hamilin, cirantalarla düzenleyene karşı ileri süreceği istemler ise süresinde çekilen protestodan veya senette “gidersiz iade olunacaktır” kaydı varsa vadenin dolduğu tarihten itibaren bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Bir cirantanın başka cirantalarla düzenleyen aleyhine ileri süreceği istemler, cirantanın poliçeyi ödediği veya poliçenin dava yolu ile kendisine karşı ileri sürüldüğü tarihten itibaren altı ay geçmekle zamanaşımına uğrar.

Alacaklılar ilgili zamanaşımı süreleri içinde İİK m. 167 ve devamı hükümlerinde öngörülen yöntemle alacaklarını talep edebilirler. Bu çerçevede hamil senetten doğan alacağını, kabul etmiş olmak kaydıyla muhataptan, düzenleyenden ya da cirantalarla birlikte bunların avalistlerinden veya araya girmek suretiyle kabul edenlerden, kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla talep edebilir.

Poliçenin ön yüzüne kabulü belirten imzanın atılmasıyla birlikte muhatap poliçenin asıl ve nihai sorumlusu olur. Kabul etmiş muhatap haricindeki bütün poliçe ilgililerinin poliçedeki hakka dayanarak

⁸ KARAYALÇIN, s. 57-58; İMREGÜN, s. 147; POROY, TEKİNALP, s. 147; AKSU, s. 661. Temel ilişkiden ve kambiyo ilişkisinden doğan alacak haklarının yarıştığı hakkında ayrıca bkz. KAYA, s. 418.

⁹ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E. 11957, K. 12131, T. 26.09.2005; Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E. 15619, K. 865, T. 21.01.1993; Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E. 7379, K. 14155, T. 17.11.1992; UYAR, İİK, s. 5096-5097; Ayrıca ifade etmek gerekir ki bu durumda zamanaşımının takip talebi ile kesilmesi sonucu da herhangi bir farklılık göstermez.

¹⁰ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi T. 24.03.1981, E. 2076, K. 2776, Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E. 11190, K. 14371, T. 10.11.2006; Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E. 2023/4572, K. 2024/1879, T. 28.02.2024; Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E. 2023/9507, K. 2024/5334, T. 23.05.2024; USLU, s. 303. Çek yönünden bkz. AKSU, s. 627-628.

asıl ve nihai borçluya karşı sahip oldukları talep hakkı vadeden itibaren üç yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Kabul işlemini gerçekleştiren muhatap lehine aval veren kimse de lehine aval verdiği muhatap gibi sorumludur.

Police hamilinin başvuru borçlularına karşı sahip olduğu haklar açısından, ikili bir ayırım yapılmalıdır. Bu çerçevede, başvuru borçlularına karşı ileri sürülebilen haklar, protesto tarihinden, protestosuz kaydı varsa vade tarihinden itibaren bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Hamil, cirantalarla düzenleyen ve bunlar lehine aval verenlere karşı talep hakkını da bir yıllık süre içinde kullanmalıdır.

B. BONODA ZAMANAŞIMI SÜRELERİ

Bononun asıl borçlusu konumunda olan düzenleyene karşı açılması muhtemel davalar ve takipler vadeden itibaren üç yıl geçmekle zamanaşımına uğrar (TTK m. 749/1; 778/1-h)¹¹. Bononun asıl borçlusu olan keşideci lehine aval veren kimseye karşı da talep hakkı vadeden itibaren üç yıl sonra zamanaşımına uğrar. Bononun üzerinde yer alması mümkün olan *kefil* ibaresi de aval olarak değerlendirilir ve aval veren kimse, lehine aval verdiği bononun diğer borçlusuyla birlikte müteselsilen sorumlu olur¹².

Hamilin ciranta, lehtar ve bu kimseler lehine aval veren kişilere karşı müracaat hakkı bir yıllık zamanaşımına tabidir (TTK m. 749/2; 778/1-h). Bu çerçevede hamilin, cirantalarla diğer başvuru borçlularına karşı talep hakkı, zamanında çekilen protesto tarihinden ya da masrafsız iade kaydı varsa vadenin bittiği tarihten sonra bir yılın geçmesiyle zamanaşımına uğrar.

Bono bedelini ödeyen cirantaların ise birbirleri aleyhine ileri sürebilecekleri haklar, bedelin ödendiği tarihten veya dava tarihinden itibaren altı aylık zamanaşımı süresine tabidir (TTK m. 749/3; 778/1-h). Bononun noter tarafından düzenlenmiş olması, senedin bono vasfını zedelemeyeceği gibi zamanaşımı yönünden de farklı bir uygulamayı beraberinde getirmez¹³.

C. ÇEKTE ZAMANAŞIMI SÜRESİ

Türk Ticaret Kanunu m. 814/1 hükmünde hamilin, cirantalar ile düzenleyene ve diğer çek borçlularına; TTK m. 814/2’de ise çek borçlularından birinin, bir başka borçluya karşı sahip olduğu başvurma hakkının hangi süre içinde zamanaşımına uğrayacağı düzenlenmiştir. Bono ve poliçelere nazaran çekte zamanaşımı süresi farklılık gösterir. 6762 sayılı Ticaret Kanunu m. 726 kapsamında çekte başvurma hakkının kullanılması bakımından zamanaşımı süresi olarak altı ay öngörülmüştür. İlerleyen tarihlerde ilgili düzenleme, 6273 sayılı Kanun m. 7 ile değiştirilmiş ve zamanaşımı süresi üç yıl olarak

¹¹ Zamanaşımına uğramış bir bonodaki vade tarihinin, temerrüt tarihine esas alınamayacağı hakkında bkz. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu 1/E-8/K., T. 25.12.2019. İçtihadı birleştirme kararının hukukî dayanağının, temel ilişkiye dayanan alacak hakkıyla kambyo ilişkisine dayanan alacak hakkının farklı vakıalara dayanması olduğu hakkında bkz. KAYA, s. 415.

¹² SARI, s. 58.

¹³ USLU, s. 50.

düzenlenmiştir. 6102 TTK yönünden de aynı sistem benimsenerek m. 814'te de çekte zamanaşımı süresi üç yıl olarak düzenlenmiştir¹⁴. Bu sürenin, sözleşmeyle uzatılması yahut kısaltılması mümkün değildir¹⁵.

Hamile çek bedelini ödeyen başvuru borçlularının birbirlerine karşı sahip olduğu dava ve talep hakları ise çek bedelinin ödendiği, dava yoluyla talep edildiği veya icra takibine girildiği tarihten itibaren altı ayın geçmesiyle zamanaşımına uğrar. Zamanaşımı süresi dava dilekçesinin yahut ödeme emrinin başvuru borçlusuna tebliğ edilmesiyle birlikte işlemeye başlar.

Türk Ticaret Kanunu'nun 814. maddesi şu şekilde düzenlenmiştir:

- 1- Hamilin, cirantalarla düzenleyene ve diğer çek borçlularına, karşı sahip olduğu başvurma hakları, ibraz süresinin bitiminden itibaren altı ay geçmekle zamanaşımına uğrar.
- 2- Çek borçlularından birinin diğerine karşı sahip olduğu başvurma hakları, bu çek borçlusunun çeki ödediği veya çekin dava yolu ile kendisine karşı ileri sürüldüğü tarihten itibaren altı ayı geçmekle zamanaşımına uğrar.

Karşılıksız çek düzenlemek etmek suç olarak düzenlenmiş olsa dahi açılan ceza davalarının zamanaşımı süreleri üzerinde herhangi bir etkisi yoktur¹⁶.

Düzenleyen ile muhatap banka arasındaki ilişki çek hukukuna tabi olmadığından bunlar arasındaki zamanaşımı genel hükümlere göre belirlenir¹⁷.

İcra takibi, icra mahkemesi tarafından iptal edilmediği sürece geçerliliğini korur ve zamanaşımını keser. Zamanaşımının kesilmesi için takip talebinde bulunulması yeterlidir¹⁸. Bu bağlamda, başvurma hakkı sahibinin ayrıca ödeme emri tebliği talebinde bulunması zorunlu değildir.

II. TAKİP TALEBİNDEN ÖNCE GERÇEKLEŞEN ZAMANAŞIMININ İLERİ SÜRÜLMESİ

Zamanaşımına uğrayan bir kambyo senedinin de geçerli icra bir takibine konu edilmesi mümkündür¹⁹. İİK m. 168 hükmü gereğince icra memuru sadece “senedin kambyo senedi olup olmadığını ve vadesinin gelip gelmediğini” incelemek bakımından yetkilidir. Bunların dışında kalan zamanaşımı ise icra dairesince inceleneme konusu yapılamaz. İcra memuru, kambyo senedinin zamanaşımına uğradığı gerekçesiyle ödeme emri göndermekten kaçınamayacağı gibi borçlu tarafından ileri sürülmediği müddetçe icra mahkemesinin de senedin zamanaşımına uğrayıp uğramadığını

¹⁴ Zaman bakımından uygulamayla ilgili olarak ayrıca bkz. AKSU, s. 631-632.

¹⁵ AKSU, s. 632; Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E. 2019/910, K. 2019/5973, T. 30.06.2020.

¹⁶ AKSU, s. 630.

¹⁷ USLU, s. 59, KARAYALÇIN, s. 302; AKSU, s. 629.

¹⁸ AKSU, s. 651.

¹⁹ MUTLUAY, s. 560. Bu yönde bkz. Yargıtay 19. Hukuk Dairesi, E. 2004/7493, K. 2005/1485, T. 17.02.2005. Aksi yönde BOZGEYİK, s. 176-187; “... zamanaşımına uğramış çekle kambyo senetlerine özgü takip yapılamaz” Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 04.02.1988, 1987/3341988/400, T.20.08.2005, USLU, s. 300. Bu noktadan hareketle zamanaşımına uğramış bir kambyo senedinin, kambyo senedi olma vasfını kaybetmeyeceği hakkında bkz. KAYA, s. 423.

kendiliğinden incelemesi mümkün değildir²⁰. Zamanaşımına uğramış bir alacak için kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip yapıldığı takdirde borçlu, alacağın zamanaşımına uğradığını ödeme emrine itiraz yolu ile 5 günlük süre içerisinde icra mahkemesinde ileri sürmelidir. Aksi takdirde zamanaşımına uğrayan bir kambiyo senedine dayalı olarak başlatılan icra takibi kesinleşir. Bu durumda ise (İİK m. 170/b hükmünün atfıyla uygulanma kabiliyeti kazanan İİK m. 65'teki gecikmiş itiraz hariç olmak üzere) borçlunun, kambiyo senedine bağlı alacağın takip talebinden önceki dönemde zamanaşımına uğradığını ileri sürmesi mümkün olmaz.

Beş gün içinde ödeme emrine itiraz etmemiş olan borçlu, takip talebinden önce gerçekleşen zamanaşımına istinaden (İİK m. 71/2) icranın geri bırakılmasını talebini ileri süremez. Zira İİK m. 71/2 hükmünde düzenlenen zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması, borcun ilamsız icra takibinin kesinleşmesinden sonraki safhada zamanaşımına uğraması ihtimaline yönelik olarak düzenlenmiştir²¹.

Ödeme emrine itiraz etmeyen borçlu, takibe konu alacağın, takip talebinden önceki bir safhada zamanaşımına uğradığını bildirerek menfi tespit davası açamayacağı gibi kesinleşen icra takibi sonucunda ödediği paranın iadesi için istirdat davası da açamaz.

Borçlu, ödeme emrinin tebliği tarihinden itibaren beş gün içinde icra mahkemesinde ödeme emrine itiraz ederse itirazı inceleme konusu yapılır. Bu bağlamda, itiraz dilekçesinde takip konusu alacağın zamanaşımına uğradığı açıkça bildirilmiş ise zamanaşımı itirazı icra mahkemesi tarafından incelenir²². İtiraz dilekçesinde sebep bildirilmemişse bile icra mahkemesinde gerçekleştirilen ilk duruşmada (İİK m. 169/a-1) kambiyo senedinde yer alan vadeye göre borcun zamanaşımına uğradığını ileri sürebilir. Ancak borçlu bu imkânı da kullanmayıp ilk duruşmada da zamanaşımı itirazını ileri sürmemişse, ilerleyen süreçte zamanaşımını ileri sürse dahi karşı tarafın muvafakati olmadıkça icra mahkemesince zamanaşımı itirazı incelenmez.

Borçlu borca itiraz ederken itiraz sebeplerini bildirmekle birlikte, itirazında zamanaşımına ilişkin bir açıklamada bulunmamışsa, doktrine göre icra mahkemesindeki ilk duruşmada (İİK m.169'a/1)

²⁰ “İİK 167. maddesinde çek poliçe ve emre muharrer senede müstenit belge ile kambiyo senetlerine mahsus yolla takip yapılabileceği hükmüne bağlanmıştır. Bu tür belgelerin zamanaşımına uğramış olup olmadığı borçlunun ileri sürebileceği bir itiraz sırasında incelenir. Ve çözülür. İcra müdürlüğünün yargılamayı gerektiren bir konuda kendi takdirine dayalı olarak böyle bir işlem yapması doğru değildir. Mercice müdürlük kararının iptali ile çek için de ödeme emri göndermesi yönünde emir verilmesi gerekirken alacaklı şikâyetinin reddi isabetsizdir.” Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, 04.03.1997, 1997/2402; “Borçlunun itirazında açıkça senetlerin zamanaşımına uğradığı şeklinde bir karşı çıkma olmadığından merciin senetlerin zamanaşımına uğradığından bahisle itirazın kaldırılması isteminin reddi doğru değildir”. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 10.02.1999 Tarih, E:144, K:1074, UYAR, İİK, s. 201.

²¹ SARI, s. 60.

²² “O halde, borçlunun şikâyet dilekçesinde açıkça ileri sürdüğü zamanaşımı itirazının İlk Derece Mahkemesince kabulü gerekçesi yerinde görülerek, Bölge Adliye Mahkemesince... alacaklının istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmesi gerekirken...” Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E. 2023/6375, K. 2024/3130, T. 28.03.2024.

alacaklının dayandığı kambiyo senedindeki vadeye göre alacağın zamanaşımına uğradığına yönelik itirazını ileri sürebilmelidir²³. Ancak Yargıtay bu görüşün aksini benimsemiştir²⁴.

Borçlunun, ileri sürdüğü zamanaşımı itirazını ispatlamak için belge sunması zorunlu değildir. İcra mahkemesi, zamanaşımı itirazını takibin dayanağı olan kambiyo senedindeki vade tarihine göre değerlendirir. Kambiyo senedindeki vadeye göre senedin TTK hükümleri çerçevesinde zamanaşımına uğradığı tespit edilirse itirazın kabulü kararı verilir. Ancak alacaklının zamanaşımının kesildiğini yahut tatil edildiğini, resmi veya imzası borçlu tarafından ikrar edilen bir belge ile ispatlaması halinde itiraz reddedilir²⁵.

Borçlu itirazında veya icra mahkemesindeki duruşmada zamanaşımını ileri sürmemişse, borca itirazın reddine ilişkin icra mahkemesi kararı sonrasında, kambiyo senedindeki alacağın zamanaşımına uğradığı gerekçesiyle İİK m. 72 hükmüne istinaden menfi tespit davası açamaz. Ancak borçlu, borca itirazında ya da duruşmada zamanaşımı itirazında bulunmuş ve buna rağmen icra mahkemesi zamanaşımı definî yerinde görmeyerek itirazın reddine karar vermişse, borçlu takibe dayanak kambiyo senedindeki alacağın zamanaşımına uğradığını yeniden ileri sürerek menfi tespit veya istirdat davası açabilir. Zira borçlu kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takipte zamanaşımı itirazını usulüne uygun olarak ileri sürmüş ancak sınırlı inceleme yapan icra mahkemesi önünde, takip konusu alacağın zamanaşımına uğradığını ispatlayamamıştır. İcra mahkemesinin kararı, maddi anlamda kesin hüküm gücünü haiz olmadığından, zikredilen zamanaşımı itirazı, menfi tespit veya istirdat davasının açılması suretiyle yeni bir yargılamaya konu edilebilir²⁶.

Borca itiraz üzerine genel mahkemelerden itirazın iptali talep edilmişse, her ne kadar icra mahkemesine yapılan itirazda sebep bildirilmemiş olsa bile cevap dilekçesi verilmesine ilişkin iki haftalık süre içinde borcun zamanaşımına uğradığı ileri sürülebilir. Zira borçlu itirazın iptali davasında, icra mahkemesinde ileri sürülen itiraz sebepleriyle bağlı değildir.

Takip dayanağı kambiyo senedindeki imzaya karşı konulmak istenmesi halinde, söz konusu itiraz, beş günlük süre içinde imzaya itiraz edildiğinin açıkça belirtildiği bir dilekçe ile icra mahkemesine bildirilmelidir. İmzaya itiraz ile zamanaşımı itirazının bir arada bulunduğu hallerde, icra mahkemesi öncelikli olarak zamanaşımı itirazını inceler²⁷. Borcun zamanaşımına uğradığı tespit edilirse imza

²³ KURU, Zamanaşımı, s.102.

²⁴ “İİK’nin 63. maddesinin yaptığı atıf nedeniyle İİK’nin 62/4. maddesinde öngörülen senet metninden anlaşılan itirazların ilk duruşmada ileri sürülebileceğine dair ayrık durumun uygulanabilmesi için borçlunun itirazında, itiraz sebeplerini bildirmemiş olması gerekir. Aynı kural, Hukuk Genel Kurulu’nun 14.10.1987 tarih ve 1986/12-714 E, 1987/715 K. Sayılı kararında da benimsenmiştir. Somut olayda borçlu, 13.6.1997 tarihli dilekçesinde itiraz nedenlerini bildirmiş, ancak zamanaşımı itirazında bulunmamıştır. Bu durumda İİK’nin 62/4. maddesindeki istisnanın uygulanma koşulları gerçekleşmediğinden 5 günlük itiraz süresi geçtikten sonra, 3.7.1997 tarihinde verilen dilekçe ile zamanaşımı ileri sürülemez. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır” Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 1998/12-252, E.: 1998/251 K.; 01.04.1998 tarihli kararı.

²⁵ SARI, s. 64.

²⁶ KURU, Zamanaşımı, s. 98.

²⁷ Bu yönde bir örnek için bkz. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E. 2023/11817, K. 2013/21012, T. 06.06.2013.

incelemesi gerçekleştirilmeksizin itirazın kabulüne karar verilir. Bununla birlikte, takibe konu alacağın zamanaşımına uğramadığı tespit edilirse, imza incelemesi gerçekleştirilir. İcra mahkemesi itirazın reddine karar verirse borçlu, alacağın zamanaşımına uğradığına dair menfi tespit yahut istirdat davası açabilir.

III. TAKİP TALEBİNDE BULUNULMASI İLE TAKİBİN KESİNLEŞMESİ ARASINDA GERÇEKLEŞEN ZAMANAŞIMININ İLERİ SÜRÜLMESİ

Alacaklının kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takibe başlaması, takip talebinde bulunulmasıyla birlikte zamanaşımı kesilir. Ancak bu sonucun doğması, takip talebinde bulunulduğunun söylenebilmesi için harçların da yatırılması gerekir. Zamanaşımının kesilmesi için ödeme emrinin borçluya tebliğ edilmesi de şart değildir. Türk Borçlar Kanunu m. 157/2 hükmü uyarınca zamanaşımı, takibe ilişkin her işlem sonrasında yeniden işlemeye başlar.

Alacaklı tarafından usulüne uygun olarak başlatılan icra takibi, icra dairesinin hatası nedeniyle işlemsiz kalmış olsa bile bu, zamanaşımının kesilmesi sonucunu bertaraf etmez²⁸.

Yetkisiz icra dairesinde başlatılan takip sonucunda da zamanaşımı kesilir²⁹. Keza, TBK m. 155/1 uyarınca müteselsil borçlulardan birine karşı başlatılan takip, takibe girişilmemiş diğer müteselsil borçlular hakkında da zamanaşımın kesilmesine yol açar. Alacağın yalnızca bir kısmı için kısmi takibin yapıldığı hallerde, zamanaşımı sadece takibe konu edilen kısım için kesilir. Ne var ki alacağın takibe konu edilmeyen kısmı için ise zamanaşımı işlemeyi sürdürür.

Alacaklının takibe geçmesi üzerine icra dairesi, İİK m. 168 gereğince, senedin kambiyo senedi vasfını haiz olduğunu ve senet üzerindeki vadenin geldiği tespitini yaparsa borçluya derhal ödeme emri göndermek zorundadır. Takip talebiyle zamanaşımının kesilmesi sonrasında, ilk zamanaşımı süresiyle birebir aynı olan yeni bir zamanaşımı işler.

Ödeme emrinin tebliğ edilmesiyle birlikte zamanaşımı tekrar kesilir ve yeniden işlemeye başlar. Çünkü ödeme emrinin tebliğ edilmesi bir icra takip işlemidir³⁰. Ödeme emri şikâyet yargılaması sonucunda iptal edilmiş olsa bile, bu durum zamanaşımının kesilmesi açısından olumsuz bir etki doğurmaz. Bununla birlikte, şikâyet yargılaması sonucunda takibin iptal edilmesi halinde, iptal edilen takibin sonuçları ortadan kalkacağı için, zamanaşımı kesilmiş olmaz.

Takibe konu edilen alacak, maddi hukuk çerçevesinde tabi bulunduğu zamanaşımı süresine bağlıdır. Bu yüzden kambiyo senedi, senedin niteliğine göre, hangi zamanaşımı süresine tabi ise ilgili sürenin dolması sonucunda alacak zamanaşımına uğrar. Örneğin, değişik nedenlerde ödeme emri, borçluya geç tebliğ edilmiş olabilir. Takip talebiyle ödeme emrinin tebliği arasındaki zaman diliminde

²⁸ KURU, El Kitabı, s. 180.

²⁹ Yetki itirazının kabulü halinde HMK m. 20 uyarınca takip dosyasının yetkili icra dairesine gönderilmesi üzerine zamanaşımının kesilmesi sonucunun korunacağı hakkında ayrıca bkz. AKSU, s. 651.

³⁰ ARSLAN, (2018). İcra Takip İşlemleri.

takibe konu edilen alacağın bağlı olduğu zamanaşımı süresi dolmuşsa, borçlu kendisine tebliğ edilen ödeme emrine itiraz ederek alacağın zamanaşımına uğradığını ileri sürebilir.

IV. TAKİP TALEBİNDEN SONRA ZAMANAŞIMININ İLERİ SÜRÜLMESİ

Kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takipte ödeme emrine itiraz edilmesi, satıştan başka icra takip işlemlerini durdurmaz. Bu çerçevede, beş günlük süre içinde ödeme emrine itiraz edilmesi borçlunun mallarının haczini engellemez. Bununla birlikte borçluya ait çeşitli mallar haczedilmiş olsa bile icra mahkemesinin itirazla ilgili incelemesi tamamlanıncaya kadar satış gerçekleştirilmez.

Her ne kadar takibe itiraz edilmesi satıştan başka takip işlemlerini durdurmasa dahi borçlu, mallarının haczinin engellenmesi için itirazında takibin geçici olarak durdurulmasına karar verilmesine yönelik talepte bulunabilir. Bunun yanı sıra icra mahkemesi tarafından kendiliğinden takibin geçici olarak durdurulması mümkündür. Söz konusu karar, hukukî niteliği itibarıyla ihtiyati tedbir kararı niteliği taşır. Takibin geçici olarak durdurulması kararı, icra mahkemesi kararını verene kadar etkisini sürdürür. Bu zaman zarfında ise zamanaşımı işlemez. Her ne kadar takibin geçici olarak durdurulmasına yönelik tedbir kararı, zamanaşımını kesen yahut durduran sebepler arasında yer almamış olsa dahi, bu kararın varlığı alacaklı yönünden bir engel teşkil eder³¹. Bu nedenle de takibi ilerletme imkânı bulunmayan alacaklı aleyhine verilen takibin durdurulması kararı sonucunda, zamanaşımının da durduğu kabul edilmelidir.

İcra mahkemesinin itirazın kabulüne karar vermesi ihtimalinde icra takibi durur ve kabul kararının kesinleşmesi suretiyle takip iptal edilir. İcra mahkemesinin itirazın reddi kararını verdiği ihtimalde ise ret kararının kesinleşmesi beklenmeksizin derhal takibin devamı sağlanabilir. Kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip edilen alacağın, takibin kesinleşmesinden sonraki devrede zamanaşımına uğraması sıkça ortaya çıkan bir durumdur. Takip konusu alacağın tabi olduğu zamanaşımı süresi, takibin kesinleşmesinden sonraki devrede de aynı şekilde işlemeye devam eder. Bu çerçevede, kambiyo senedi vasfını haiz olmayan, adi havale hükmünde bir senet soyut borç ikrarı taşımadığından TBK m. 146 hükmünde öngörülen on yıllık zamanaşımına tabidir.

Takibin derdest olduğu sırada zamanaşımı işleyeceğinden, icra takip işlemleriyle alacaklı aleyhine işleyen zamanaşımının sürekli kesilmesi gerekir. Böylelikle, alacağın zamanaşımına uğramasının önüne geçilir. Aksi durumda borçlu tarafından yapılan başvuru üzerine icranın geri bırakılması kararı verilecektir.

İcra ve İflâs Kanunu m. 106 ve m. 110 hükümlerinde alacaklının haciz ve satış isteme süreleri düzenlenmiştir. Ancak takibin kesinleşmesi sonrasında, haciz yahut satış isteme sürelerinin geçmesi halinde takip, derdestliğini korumaya devam edecektir. İcra takibinin kesinleşmesi sonrasında, zamanaşımı süresince, herhangi bir icra takip işleminin yapılmaması halinde borç, takibin

³¹ Bu yönde bkz. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 31.03.1993 Tarih, 1993/3 E, 1993/127K.

kesinleşmesinden sonraki dönemde zamanaşımına uğramış olur³². Ancak bu aşamada, takip daha önceki süreçte kesinleşmiş olduğu için zamanaşımının ödeme emrine itiraz edilerek ileri sürülmesi gündeme gelmez. İlgili ihtimalde borçlu, icranın geri bırakılması talebini, takibin yapıldığı icra dairesinin bağlı olduğu icra mahkemesinde ileri sürerek takip konusu alacağın zamanaşımına uğradığını gündeme getirebilir.

İcra ve İflâs Kanunu m. 71 hükmünde, takibin kesinleşmesinden sonraki devrede borcun zamanaşımına uğramasına yönelik hüküm kaleme alınmıştır. Takibin kesinleşmesinden sonraki devrede zamanaşımı sebebiyle icranın geri bırakılmasının talep edilmesi belirli bir süre ile sınırlandırılmamıştır³³. İcranın geri bırakılmasına yönelik talep, İİK m. 170/b'nin m. 71/2 hükmüne, m. 72/2 hükmünün ise m. 33/a'ya yaptığı atıf nedeniyle, m. 33/a hükmü çerçevesinde incelenir. Borçlunun, zamanaşımı iddiasını ispatlamak için herhangi bir belge sunması gerekli değildir. Zira takibe ilişkin son işlem tarihi dosyadan anlaşılabılır. Bu bağlamda, son işlem tarihiyle icranın geri bırakılması talebinin ileri sürüldüğü tarihler arasında zamanaşımı süresi geçmişse, alacağın zamanaşımına uğradığı kabul edilmelidir³⁴.

Takibin kesinleşmesinden sonraki devrede zamanaşımının gerçekleştiği ispat edilirse, aksi durum, yani zamanaşımının kesildiği veya durduğu alacaklı tarafından ispat edilmelidir. Zamanaşımının kesildiği veya durduğu ancak resmi veya imzası borçlu tarafından ikrar edilen adi belge ile ispatlanabilir. İcra mahkemesince takibin kesinleşmesinden sonraki devrede borcun zamanaşımına uğradığı kanaatine ulaşırsa icranın geri bırakılması kararı verilir. Söz konusu icra mahkemesi kararına karşı, elbette istinaf başvuru sınırını aşmak kaydıyla, istinaf kanun yoluna başvurulması mümkündür.

İcra ve İflâs Kanunu m. 33/a hükmünün ikinci fıkrasına göre zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması kararının verildiği hallerde alacaklı, kararın tebliğinden itibaren yedi gün içinde alacağın zamanaşımına uğramadığını ispatlamak için genel mahkemede dava açabilir. Aksi halde, alacağın zamanaşımına uğradığına yönelik icra mahkemesi kararı kesin hüküm teşkil eder.

İcranın geri bırakılması yargılamasında zamanaşımı iddiasının reddedilmesi halinde, zaten durmamış olan, icra takibine devam edilir. Ne var ki borçlu tarafından menfi tespit yahut istirdat davası

³² “...alacaklının 09.06.2011 tarihli taşınmaz haczi talebi ile 19.03.2012 tarihli menkul haczi talebine kadar zamanaşımını kesen ya da durduran hiçbir işlem bulunmadığı görüldüğünden zamanaşımının gerçekleştiği görülmektedir.” Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E. 2019/10910, K. 2020/5973, T. 30.06.2020; Benzer yönde bkz. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E. 2022/12098, K. 2023/4118, T. 08.06.2023; Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E. 2022/13355, K. 2023/5368, T. 26.09.2023; Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E. 2022/12805, K. 2023/4834, T. 11.09.2023.

³³ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E. 2023/7972, K. 2024/4163, T. 02.05.2024; Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E. 2024/3733, K. 2024/10066, T. 28.11.2024.

³⁴ 30.04.2020 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 2480 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile COVID-19 pandemisi döneminde sürelerin, 15.06.2020 tarihine kadar durdurulmuş olmasının etkisinin değerlendirildiği bir örnek için bkz. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E. 2024/5651, K. 2024/9216, T. 05.11.2024.

açılması mümkündür. Zamanaşımı itirazının reddedilmesi veya kabul edilmesi üzerine halinde %20 oranında tazminat ise gündeme gelmez³⁵.

SONUÇ

Kambiyo senetlerine özgü icra takiplerinde sıklıkla karşılaşılan problemlerden bir tanesi de ödeme emrine zamanaşımı nedeniyle itiraz edilmesi konusudur. Kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takiplerde ödeme emrine itiraz edilmesi yalnızca satış işleminin yapılmasını engeller. Bu bağlamda, ödeme emrine itiraz edilmesi, borçlunun mallarının haczini engellemez. Ancak yapılan hacze rağmen, icra mahkemesince itiraz hakkında gerçekleştirilen inceleme sonuçlanıncaya kadar haczedilen mallar satılamaz.

Haciz ve satış talebinde bulunma süreleri İİK'da düzenlenmiştir. Ancak, takibin kesinleşmesinden sonraki devrede haciz veya satış isteme sürelerinin geçirilmesi, icra takibinin düşmesine yol açmaz. Bir başka ifadeyle, takip derdestliğini korumaya devam eder. Takibin kesinleşmesinden sonraki devrede alacağın bağlı olduğu zamanaşımı süresince herhangi bir icra takip işlemi yapılmazsa, alacak takibin kesinleşmesinden sonraki devrede zamanaşımına uğramış olur. Bu aşamada ise daha önce kesinleşen bir takibin varlığı nedeniyle yeniden ödeme emrine itiraz edilmesi ve zamanaşımı itirazının ileri sürülmesi mümkün değildir. Bu ihtimalde, zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması talebi, takibin gerçekleştirildiği icra dairesinin bağlı olduğu icra mahkemesinde ileri sürülebilir.

Zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılmasına yönelik talep, İİK m. 170/b'nin m. 71/2 hükmüne, m. 71/2'nin ise m. 33/a hükmüne yaptığı atıf sayesinde m. 33a'ya göre incelenir. Bu ihtimalde, takibin kesinleşmesinden sonra, borcun zamanaşımına uğradığı iddiasına dayalı olarak icranın geri bırakılması talebi ileri sürülebilir. Söz konusu talebin ispatında ise herhangi bir belgenin ibraz edilmesi gerekli değildir.

İcranın geri bırakılması yargılamasında borçlunun zamanaşımı iddiası reddedilerek takibin devamına karar verilmesi halinde, aslında hiç durmamış olan takipte ilerleyen aşamalara geçilebilir. Ancak borçlunun İİK m. 72 hükmüne istinaden menfi tespit veya istirdat davası açması mümkündür.

³⁵ “İİK'nın 169/a-6'ncı maddesi gereğince tazminata hükmedebilmek için, itirazın anılan maddenin 1. fıkrasında yazılı borcun olmadığı, itfa veya ihmal edildiği iddialarına dayanması ve bu iddianın kanıtlanmış olması koşuluna bağlıdır. Zamanaşımı def'i, yukarıda açıklanan maddenin 1. fıkrasına girmeyeceğinden alacaklının inkâr tazminatı ile sorumlu tutulması isabetsizdir” Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 02.10.2003, 15328/E-18963/K.

KAYNAKÇA

- AKSU, R. (2023). Yargıtay Kararları Işığında Çekte Zamanaşımına İlişkin Düzenlemelerin İncelenmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, XIII (1), 625-670.
- ARSLAN, R., YILMAZ, E., TAŞPINAR AYVAZ, S., HANAĞASI, E. (2022). İcra ve İflâs Hukuku (8. b.). Ankara.
- ARSLAN, A. S. (2018). İcra Takip İşlemleri. Ankara.
- ARSLANLI, H. (1954). Ticarî Senetler Dersleri (3. b.). İstanbul.
- ATALI, M., ERMENEK, İ., ERDOĞAN, E. (2022). İcra ve İflâs Hukuku (5. b.). Ankara.
- BERKİN, N. (1980). Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi. İstanbul.
- BOZGEYİK, H. (2004). Polîçede Müracaat Hakkı. Ankara.
- GÖRGÜN, Ş., BÖRÜ, L., KODAKOĞLU, M. (2022). İcra ve İflâs Hukuku (3. b.). Ankara.
- HİRŞ, E. (1948). Ticaret Hukuku Dersleri (3. b.). İstanbul.
- İMREGÜN, O. (1996). Kıymetli Evrak Hukuku (2. b.). İstanbul.
- KARAYALÇIN, Y. (1970). Ticaret Hukuku III. Ticarî Senetler (Kambiyo Senetleri) (4. b.). Ankara.
- KAYA, S. (2022). Zamanaşımına Uğramış Bonodaki Temerrüdün YİBHKG Kararı Işığında Değerlendirilmesi. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi. (52), 407-436.
- KENDİGELEN, A., KIRCA, İ. (2019). Kıymetli Evrak Hukuku (1. b.). İstanbul.
- KORKUT, Ö., CENGİL, M. F., DURDU, M., GÜRBÜZ GÖKBERK, İ. N., DOĞANAY, M. Z. (2023). Şematik Kıymetli Evrak Hukuku (2. b.). Ankara.
- KURU, B. (2013). İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı. Ankara (*El Kitabı*).
- KURU, B. (1986). İlamsız İcrada Zamanaşımının İleri Sürülmesi. Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, XIII (3-4), 86-124 (*Zamanaşımı*).
- MUTLUAY, M.K. (1980). Zamanaşımına Uğramış Bononun Takip ve Maddi Hukuktaki Yeri. Yargıtay Dergisi, VI (4), 555-574.
- ÖZTAN, F. (1997). Kıymetli Evrak Hukuku (2. b.). Ankara.
- PEKCANITEZ, H., ATALAY, O., SUNGURTEKİN Ö., ÖZEKES, M. (2022). İcra ve İflâs Hukuku (9. b.). İstanbul.
- POROY, R., TEKİNALP, Ü. (2004). Kıymetli Evrak Hukuku Esasları (16. b.). İstanbul.
- SARI, M. (2007). Takip Hukukunda Zamanaşımı. Kocaeli
- UMAR, B. (1973). Bilge İcra ve İflâs Hukukunun Tarihî Gelişmesi ve Teorisi. İzmir.
- USLU, K. M. (2006). Kambiyo Senetlerinde Zamanaşımı. Ankara.
- UYAR, T. (2001). İcra Hukukunda Kambiyo Senetleri (3. b., C. I-II). Ankara (*Kambiyo*).
- UYAR, T. (2004). Gerekeçeli Notlu İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu (C. 4). Ankara (*İİK*).
- ÜLGİN, H., HELVACI, M., KAYA, A., NOMER ERTAN, N. F. (2019). Kıymetli Evrak Hukuku (12. b.). İstanbul.
- ÜSTÜNDAĞ, S. (2004). İcra Hukukunun Esasları. 8. Bası. İstanbul.

- YIKAR, M. E. (2021). Çekten Doğan Borcun Götürülecek Borçtan Aranılacak Borca Dönüşmesi Sorunu. YÜHFD, 18(2), 1247-1263.
- YILDIRIM, K., YILDIRIM, N. D. (2021). İcra ve İflâs Hukuku. İstanbul.
- YILDIZ, Ş. (2003). Kambiyo Senetlerinde Zamanaşımı Süreleri. Prof. Dr. Fehiman Tekil'in Anısına Armağan. İstanbul, 330-355.